

1Cerkiew pw. Pokrow Bogurodzicy (Opieki Matki Bożej) w Owczarach.

Osada Rychwałd lokowana była na prawie niemieckim w 1323 roku (nazwa Owczary przyjęta została dopiero w 1952 roku). Wzmożony proces osadniczy w Karpatach w XV wieku sprzyjał lokacji czy relokacji osad na prawie wołoskim, co wiązało się ze zmianą systemu gospodarowania. Do reorganizowanych wówczas wsi należał także Rychwałd. W spisany po łacinie dokumencie z grudnia 1417 roku Jan Karwacjan i Jakub dziedzic Gorlic określają uprawnienia i powinności Klimy sołtysa i kmieci wsi Rychwałd: „/.../ ten sam sołtys uroczyście ślubuje i przyrzeka swojemu dziedzicowi /nadającemu przywilej/ zbudować kościół we wsi Rychwałd. Kiedy zaś pocznie budować, wtedy kmiecie których ma w poddaniu, zobowiązani są do wspólnej pracy razem z nim i mają obowiązek wspomagania go w gromadzeniu materiałów i wznoszeniu budowli /.../ Jeżeli kapłan ich będzie już przebywał w tym kościele, sam będzie uczyniony wolnym i równocześnie zwolniony będzie od wszystkich danin i obowiązków /.../”. Należy przypuszczać, że cerkiew wybudowano niedługo po tej dacie. Najstarsze zachowane ikony przegrody ołtarzowej, pochodzące z tej świątyni wykonano w połowie I i drugiej połowie XV wieku. Obecnie znajdują się one w zbiorach muzealnych /patrz fotografie dodatkowe/: Muzeum – Zamku w Łańcucie (Mandylion – Chusta Abgara), Muzeum Narodowego w Krakowie (Św. Mikołaj i Ukrzyżowanie), Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku (Bogurodzica Hodigitria) i Muzeum Narodowego we Lwowie (chramowa ikona Pokrow Bogurodzicy). W 1559 roku osada była w posiadaniu Stanisława z Iwanowic Pieniążka, wojskiego krakowskiego, a w 1581 roku Przecława Pieniążeka. Wówczas odnotowano, że prócz łanu sołtysiego we wsi było tylko pięć dworzyszcz wołoskich. W latach 80. XVII wieku proboszczem w Owczarach (Rychwałdzie) był Stefan Rychwański, który uposażył cerkiew m.in. w drukowane księgi liturgiczne (obecnie w zbiorach Muzeum Historycznego w Sanoku). Według dziewiętnastowiecznego inwentarza, w cerkwi znajdowały się dwa antyminsy (z 1668 i 1739 r.) oraz dwa dzwony. Starszy, ufundowany w 1695 roku przez ks. Tymiana Krajnickiego oraz drugi z 1727 roku. Oba zarekwirowane zostały w czasie I wojny światowej. Po wysiedleniu miejscowej ludności w 1947 roku cerkiew przejęła w użytkowanie parafia rzymskokatolicka w Sękowej. Od 1998 roku świątynia jest

współużytkowana przez parafie rzymskokatolicką i greckokatolicką, a nabożeństwa odprawiane regularnie w obu obrządkach.

Istniejącą, drewnianą cerkiew wzniesiono w 1653 roku (data wycięta na nadprożu portalu w elewacji zachodniej: „ANO DNI 1653”). Zaliczana jest ona do cerkwi typu zachodnio-łemkowskiego, z izbicową wieżą konstrukcji słupowej w zachodnim masywie, ale obecny kształt budynku jest efektem kilkakrotnych przekształceń. Zbudowana w konstrukcji zrębowej świątynia, była od początku trójdzielną, złożoną z sanktuarium nawy i prytworu (babińca), z dominantą wysokości w części centralnej. W 1710 roku wybudowano nowe większe sanktuarium i zakrystię po jego północnej stronie. Nad wejściem do zakrystii zachował się napis cyrylicą, o treści: „Roku Bożego 1710 sierpnia dnia 1”. W 1783 roku majster Teodor Rusynek z Waradki (koło Zborowa) wznosił wieżę (napis sangwiną wewnątrz jej izbicy), przebudowując częściowo i samą cerkiew. Sposób przebudowy nawiązuje do licznych podobnych przykładów słowackich (m.in. cerkwi w Jedlince, sąsiadującej z Waradką). Zniesiono zatem całkowicie pierwotny babiniec i ścianę dzielącą go od nawy, którą znacznie przedłużono, a dwa nośne słupy wieży umieszczono we wnętrzu dobudowanej części. Ten sposób rozbudowy i dostawienia wieży nie był w zasadzie praktykowany na północnych stokach Karpat (wyjątek: Wysowa), gdzie powszechnie stosowano tzw. „okraczenie” babinca słupami wieży, realizowane poczynając od najdawniejszego znanego przykładu (Kwiatów 1742 r.), a na budowlach wzniesionych w całości od nowa (m.in. Nowica, 1846 r.) kończąc. Główny, zachodni portal świątyni (z datą „1653”) osadzony został w jej nowej, zrębowej ścianie zachodniej cerkwi. Zapewne w 1870 roku wykonane zostały malowidła ściennie we wnętrzu, zachowane na powierzchni ścian, sklepień i stropów nawy i babinca (sanktuarium ozdobiono polichromią w 1938 r.). Wówczas ułożono lub wyremontowano kamienne ogrodzenie cerkwi, wznosząc w nim od południa sklepioną bramkę z namiotowym dachem oraz odnowiono szkieletowy przedsionek w elewacji zachodniej świątyni. W 1911 roku gontowe połacie dachowe cerkwi pokryto blachą. W 1926 roku wybudowana została wolnostojąca, murowana dzwonnica bramna, na osi cerkwi, od zachodu, w linii ogrodzenia. W latach 1983-1985 w czasie gruntownej konserwacji świątyni, przywrócono m.in. gontowe poszycie dachów. Jej dzisiejszy kształt bliski jest historycznej formie z 1783 roku, z sanktuarium zamkniętym ścianą prostą oraz

konstrukcyjnymi sklepieniami kopułowymi, czteropołaciowymi, o dwóch załomach, nad nawą, i sanktuarium. Dachy nad tymi przestrzeniami powtarzają formę sklepień (północna, dolna połać dachowa sanktuarium kryje jednocześnie zakrystię). Babiniec jest szerokości nawy (wewnątrz strop deskowy, płaski) poprzedzony tej samej rozpiętości przedsionkiem szkieletowej konstrukcji, z dachem pulpitowym. Wieżę izbicową, słupowej konstrukcji, wieńczy barokowym hełmem, krytym blachą. Podobne, nieco mniejsze, baniaste wieżycy nad nawą i sanktuarium. Krzyże w ich szczytach kowalskiej roboty. Ściany opierzone gontem. Izbica wieży, załomy dachowe nawy i sanktuarium oraz ścian przedsionka oszalowane deskowaniem pionowym. Wszystkie okna prostokątne: cztery duże w elewacji południowej, mniejsze w elewacjach wschodniej (1) i północnej (2). Chór śpiewaczy obiega wnętrze babińca wzdłuż ścian północnej, zachodniej i południowej.

Jak wspomniano ikony z przegrody ołtarzowej najstarszej cerkwi wzniesionej w Rychwałdzie (Owczarach), pochodzące z XV wieku, znajdują się obecnie w zbiorach muzealnych, podobnie jak późniejsze elementy ikonostasu wykonane już dla istniejącej świątyni w 1664 roku /patrz fotografia dodatkowa: ikona Ostatniej Wieczerzy, Muzeum Historyczne w Sanoku/. We wnętrzu cerkwi zachowało się jednak bogate wyposażenie pochodzące z okresu od końca XVII do XX wieku, z pośród którego niezwykle cennym zabytkiem jest ikonostas, ufundowany w latach 1712 - 1756. Szczególne walory artystyczne posiada wykonana przez Ioana Medyckiego dolna partia przegrody (1712 r.), tzn. ikony namiestne z ich figuralnymi predellami, carskie drzwi wraz z malowidłami w ościeżach oraz cykl ikon świątecznych. Malarz sygnował i datował ikony namiestne Przemienienia Pańskiego i Pokrow Bogurodzicy (chramową – mówiącą o wezwaniu cerkwi). Przegroda uzupełniona została rzędami Deesis i prorockim w 1756 r., a wykonał je inny, nie znany z nazwiska malarz.

W ostatnim czasie znaczną liczbę dzieł Ioana Medyckiego w cerkwiach zachodniej części diecezji przemyskiej identyfikował Jarosław Giemza, wskazując indywidualne cechy warsztatu tego twórcy. Obok realizacji dla cerkwi w Owczarach wykonał on m.in. ikonostas i inne elementy wyposażenia cerkwi w Powroźniku /patrz opis i materiał ikonograficzny cerkwi pw. Św. Jakuba Brata Pańskiego w Powroźniku/.

Ikonostas cerkwi w Owczarach, ustawiony na granicy sanktuarium i części świątyni przeznaczonej dla wiernych jest konstrukcji ramowej, wielostrefowy, z predellami malowanymi figuralnie, o kompozycji osiowej i bogatym, snycerskim rozczłonkowaniu płaszczyzny, zróżnicowany chronologicznie (dolna partia 1712 r., górna 1756 r.) lecz jednorodny stylistycznie w zakresie kompozycji i dekoracji snycerskiej. Inskrypcje występujące na poszczególnych ikonach w języku cerkiewnosłowiańskim. Podziały plastyczne w poszczególnych rzędach przegrody mają formę architektoniczną i wzajemnie sobie odpowiadają. Zastosowany snycerski detal zdobniczy (pełny i ażurowy) o formach barokowych. Rama polichromowana na kolor czerwony i ciemnoniebieski. Snycerska złocona i srebrzona, miejscowo laserowana barwnie. Podwyższone, przerwane belkowanie nad rozglifionym trójlistnym łukiem, powyżej carskich wrót i centralnej ikony cyklu Deesis (modlitwy wstawienniczej do tronującego Chrystusa) akcentują oś pionową przegrody. Poziome gzymsy pomiędzy poszczególnymi rzędami z konsolkami ponad kolumnami. Gierowanie gzymsu ponad ikonami umieszczonymi na osi ikonostasu. Dodatkowo, powyżej rzędu ikon świątecznych, wyodrębniony snycersko tympanon z trzech ikon: Chrystus w Grobie, Niewiasty Niosące Myro i Niewiasty u Grobu (zredukowany cykl Męki Pańskiej). Nisze obrazowe rozglifione, zdobione snycersko, flankowane kolumnami, zdobionymi rzeźbionym, ażurowym motywem winnej łoży. Rząd prazdników podzielony w centrum parą konsoli flankujących ikonę Ostatniej Wieczerzy. Po jej bokach, po sześć prostokątnych ikon świątecznych w snycerskim obramieniu. Dekoracja snycerska aplikowana do ramy, w formie wici akantowej, rozet i palmet. Predelle skrzyniowe, z wydzielonymi na licu płycinami na obrazy i wydatnymi konsolami przy krawędziach. Ościeża drzwi diakońskich zamknięte łukiem. Rząd Proroków tworzą ośmioboczne kartusze w ażurowej, rzeźbiarskiej oprawie, flankujące Ukrzyżowanie. Ikony wykonane są temperą i tłustą temperą na podobrazdach drewnianych, na gruncie kredowo-klejowym. Namiestne (dolnego rzędu) oraz centralna cyklu Deesis z reliefowo opracowanym, złoconym tłem. Rząd ikon namiestnych tworzą półpostaciowe wizerunki: Bogurodzica z Dzieciątkiem - Eleusa, Chrystus Pantokrator, Przemienienie Pańskie (po str. pn.) oraz chramowa ikona (patronalna świątyni) Pokrow Bogurodzicy (po str. pd.). Carskie wrota ażurowe (motyw wici akantowej), zwieńczone krzyżem,

z przedstawieniami Zwiastowania Bogurodzicy i Św. Ewangelistów (popiersia) w sześciu owalnych medalionach. W rzędzie ikon świątecznych (od pn.): Wprowadzenie Bogurodzicy do Świątyni, Boże Narodzenie, Objawienie Pańskie (Chrzest Chrystusa), Ofiarowanie Chrystusa w Świątyni (Spotkanie Pańskie), Zwiastowanie Bogurodzicy, Wjazd do Jerozolimy, Ostatnia Wieczerza, Zmartwychwstanie Pańskie, Wniebowstąpienie Pańskie, Zesłanie Ducha Świętego, Przemienienie Pańskie, Zaśnięcie Bogurodzicy, Narodzenie Bogurodzicy. Powyżej ikon świątecznych oraz umieszczonych wyżej trzech pasyjnych, znajduje się cykl apostołskiego Deesis z wydzielonym, centralnym obrazem tronującego Chrystusa, odzianego w szaty kapłańskie, ku któremu zwracają się Apostołowie, ukazani w pełnej postaci, parami, na pejzażowym tle, na sześciu ikonach. Postacie zwracają się w kierunku tronującego Pantokratora. Centralnie, w zwieńczeniu ikonostasu Ukrzyżowanie – malowana postać Chrystusa na krzyżu o trzech poziomych poprzeczkach, w snycerskiej, ażurowej oprawie. Rząd ŚŚ. Proroków i Królów Starotestamentowych zestawiony z sześciu ikon rzeźbiarskich, ażurowych obramieniach. Na każdej z nich po dwie postacie, ukazane w popiersiach, w 3/4 profilu, z atrybutami i rozwiniętymi zwojami, na których teksty przepowiedni. W predellach obrazy (od pn.): Dobry Samarytanin, Chrystus w domu Marii i Marty, Chrystus i Samarytanka przy Studni, Sen Proroka Jakuba.

Wchodzące w skład ikonostasu dzieła Ioana Medyckiego, wyraźnie przewyższają poziomem warsztatu artystycznego obrazy powstałe cztery dekady później, umieszczone w górnej partii przegrody. Zresztą, twórczość Medyckiego wyraźnie odznacza się także na tle realizacji malarskich tego okresu, na obszarze całej diecezji. Wykonywał on ikony na podobrazdach drewnianych, rzadziej na płótnie, temperą, tłustą temperą oraz olejem. Portretowe zachowują zwykle tradycyjną kompozycję oraz złożone, opracowane reliefowo tła, zaś w przedstawieniach narracyjnych twórca chętnie sięga po graficzne i malarskie wzorce zachodnioeuropejskie, precyzyjnie i z upodobaniem kształtując dalekie pejzażowe plany, najczęściej panoramy miejskie – kompilowane w sposób swobodny lub odwzorowywane wg znanych mu, współczesnych sztychów. Kształtuje je w sposób przestrzenny, posługując się ograniczoną skalą barwną, w zasadzie w monochromatycznie, z szaro-niebieską dominantą, kładąc laserunki od bieli po głębokie szarości. Uzyskany efekt bliski jest stosowanemu w

późnogotyckich i wczesnorenesansowych obrazach mistrzów zachodnioeuropejskich. Plan pierwszy – postacie, bliski pejzaż, sprzęty codziennego użytku, w takich złożonych kompozycjach nasycza Medycki kolorem i modeluje w sposób realistyczny. Normą w przedstawianiu postaci jest stosowanie bardzo jasnej karnacji ciała, z lekko różowym laserunkiem na policzkach, ustach i dłoniach. Szaty, w zależności od rangi przedstawienia modeluje w sposób bardziej tradycyjny – przez rozjaśnienie koloru lokalnego ostrą i niespokojną, niekiedy różnicowaną chromatycznie plamą czy kreską lub realistycznie, podkreślając budowę anatomiczną i ruch postaci. Wzorzysty deseń na szatach oraz malarskie naśladowanie ornamentalnych, barwnych czy przetykanych złotem i srebrem, charakterystycznych dla epoki tkanin, pojawia się przede wszystkim w ikonach portretowych. W przedstawieniach narracyjnych oraz w ikonach Apostołów cykli Deesis ikonostasów, z wyraźną konsekwencją stosuje w tłach silnie kontrastowe, nasycone obłokami „burzowe niebo”, a w obrazach o przesłaniu eschatologicznym dodatkowo pełne blasku lub purpury słońce i księżyc, niekiedy w konfiguracji zaćmienia oraz świetliste smugi odnajdujące drogę pośród ciężkich chmur. Niezależnie od rangi, lokalizacji i malarskiej konwencji obrazu, w tłach pojawiają się inskrypcje (w ikonostasach i nastawach, także na ramie) z imionami przedstawionych osób i tematem przedstawienia. W tłach realistycznie malowanych, opartych na zachodnioeuropejskich wzorcach kompozycyjnych, obrazów w predellach ikonostasów, prawidłowością jest wprowadzanie obszernych, charakterystycznie kaligrafowanych, cerkiewnosłowiańskich komentarzy, kreślonych kontrastową kreską, zawierających nie tylko nazwę przedstawienia, ale również cyrylicą numerację odnośnego rozdziału i wersu w Biblii, np.: ЧЛВКЪ НѢКІЙ ІШОЛЬ З ЄРУСАЛИМУ ДО ЄРИХА: Лу(κ): Гла(е): І. За(ч): НГ. Вѣ: Л: (Człowiek pewien szedł z Jeruzalem do Jerycha: Łk. rozdz. 10, zacz. 53, w. 30), w obrazie Miłosierny Samarytanin z Owczar; ІСУС НАВІН: Г(л): Є. В: ГІ.: (Isus Nawin [Jozue]: Joz. 5, w. 13), w obrazie Objawienie się Archaniola Michała Jozuemu – Powroźnik. Ikony w predellach przyjmują zazwyczaj kształt jak w Owczarach – rozczłonkowanego w narożach prostokąta i oprofilowane są złożonymi, snycersko opracowanymi listwami. Większe płaszczyzny monochromatycznych obramień obrazów chętnie ozdabiał Ioan Medycki iluzjonistycznie malowanymi, barwnymi kaboszonami (guzami). Inskrypcje fundacyjne i sygnatury umieszczane bywają przy dolnej krawędzi

obrazu lub w jego dolnym narożniku. Tekst i datowanie zapisywane są cyrylicą, a sygnatura malarza niekiedy alfabetem łacińskim. Dwujęzyczność i częściowe zatarcie inskrypcji, widniejącej na namiestnej ikonie Przemienienia Pańskiego ikonostasu cerkwi w Owczarach, stały się przyczyną jej błędnej interpretacji i przypisania autorstwa tej ikony Stefanowi Medyckiemu (w rzeczywistości sygnatura Ioana) /patrz ilustracja dodatkowa/, a następstwem podanie informacji o podwójnym autorstwie dolnej partii ikonostasu w *Słowniku artystów polskich i obcych działających w Polsce*, podczas gdy w istocie zespół ikon z 1712 r., wchodzący w skład tej przegrody ołtarzowej jest wyłącznym dziełem Ioana Medyckiego. Potwierdza to również druga sygnatura, umieszczona na chramowym obrazie Pokrow Bogurodzicy. Wyjaśnienie tego nieporozumienia jest o tyle istotne, że ikony przegrody ołtarzowej cerkwi w Owczarach długo uważane były za jedyną kompleksową realizację malarską Ioana Medyckiego, zachowaną na Łemkowszczyźnie. Poprawna interpretacja sygnatury, rozmieszczonej w trzech wersach na ikonie Przemienienia, jest następująca: *Ро(κ) АΨΒΙ. / Аєзѣма. S. / Іан Медіцкі.* (Rok 1712. / Sierpnia. 6. / Іан Медіцкі). Wobec słabo widocznego zapisu imienia, pomyłka wynikała z odczytania „S.” jako inicjału imienia Stefan, podczas gdy w rzeczywistości jest to cyfra „6” w cyrylicim zapisie datacji. Sygnatura na ikonie Pokrow Bogurodzicy jest w całości cerkiewnosłowiańska i nie pozostawia wątpliwości co do autorstwa: *Ро(κ): Божія. АΨΒΙ. Іюлія. Многогѣшній Іван. Медицкій.* (Roku: Bożego. 1712. W lipcu. Wielce grzeszny Іоан Медыцкій.). Ponadto obrazy są jednorodne stylistycznie. Współpracujący z Іоаном Медыцкім, przy większości dużych przedsięwzięć, snycerz prezentuje kunszt pozwalający identyfikować go na tle innych twórców, czynnych w regionie. Cechuje go nieco gotycyzująca maniera opracowania detalu, najczęściej ażurowego, budowanego na motywie winnej łoży z gronami, rozet akantowych i stylizowanych na dziewięścił oraz małżowin. Wicie roślinne sprawiają wrażenie filigranowych, lekko „suchych”, z liśćmi o minimalnej miąższości, z zaznaczonym żyłkowaniem. Efekt ten uzyskiwany jest dzięki głębokiemu wybraniu drewna, precyzyjnemu wyodrębnieniu szczegółów oraz umiejętnym łączeniu złocień i srebrzeń, powierzchni polerowanych i matowych, oraz miejscowym laserowaniu barwnym.

W przypadku dużych realizacji prowadzonych przez Joana Medyckiego, w wykonaniu mniej eksponowanych obrazów widoczny jest udział pomocnika, którym mógł być wskazany snycerz. Jego wyjątkowe umiejętności rzeźbiarskie i pozłotnicze pozwalają przypuszczać, że nie było mu obce również malarskie kształtowanie formy.

Ioan Medycki znany jest m.in. z sygnowanych dzieł: odnowienia ikon Bogurodzicy i Chrystusa z Apostołami w cerkwi pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Drohobyczu (1694), wykonania dolnej partii ikonostasu w Owczarach (1712), ikony Opłakiwania z cerkwi w Nowej Wsi (1713) oraz obrazów Bogurodzicy z Dzieciątkiem z kościoła w Muszynie (1708), św. Jana Chrzciciela z kościoła w Staszówce (1722). Jak wspomniano, niedawne badania pozwoliły na powiązanie z osobą tego malarza kolejnych obrazów, m.in. podstawowego wyposażenia cerkwi w Powroźniku. Ze względu na nieco dojrzalszy styl realizacje powroźnickie wydają się o kilka lat późniejsze od prac wykonanych w Owczarach /patrz opis cerkwi w Powroźniku/.

Zestawiając ze sobą chramowy obraz Pokrow Bogurodzicy z cerkwi w Owczarach, sygnowany i datowany przez malarza na 1712 r., z otaczaną szczególnym poszanowaniem ikoną Pokrowy z cerkwi pw. św. Łukasza w Izbach (obecnie w cerkwi w Bereście) możemy stwierdzić, że wyszły spod tej samej ręki. Ikona z Izb ufundowana została w 1721 r. do drewnianej cerkwi, a w 1886 r. przeniesiono ją do nowej – murowanej. Obraz zasłynął cudami, a Izby w 1782 r. zyskały miano sanktuarium. Według tradycji, orędownictwu Bogurodzicy Izbiańskiej zawdzięczał ocalenie Kazmierz Pułaski, dowódca konfederatów barskich. Po konwersji mieszkańców wsi na prawosławie w 1928 r., cerkiew greckokatolicką zamknięto. W 1955 r. ikona została przeniesiona do Berestu. W Izbach pozostała profesjonalnie wykonana kopia autorstwa ks. Adama Stachonia. Przy dolnej krawędzi obrazu z Izb widnieje cerkiewnosłowiański tekst fundacyjny: *Ten obraz Błogosławionego Pokrowu Przeświętej Bogurodzicy sprawiony jest kosztem Przewielebnego Ojca Ioana Ropskoho Prezbitera Izbiańskiego i Ropeckiego, do cerkwi Ś.(więtej) Izbiańskiej. Za zdrowie i odpuszczenie grzechów. Roku 1721. września 3.* W obu obrazach zwracają uwagę precyzyjnie odwzorowane szczegóły właściwego epoki stroju – wzorzyste tkaniny, koronki i biżuteria. Rzucającym się w oczy szczegółem jest indywidualne, portretowe

potraktowanie postaci Epifaniasza w dolnej partii obu obrazów - najniższej w dostojęństwie spośród przedstawionych tam osób. Odziany jest on w obu wypadkach niemal tak samo, a przy tym zarysowana została na obliczu ucznia św. Andrzeja różnica wieku odpowiadająca okresowi jaki dzieli powstanie obu ikon. Co równie istotne, wiek postaci na ikonach odpowiada w przybliżeniu wiekowi Joana Medyckiego w czasie wykonywania obrazów. Pozwala to przypuszczać, że postać Epifaniasza jest aktualnym autoportretem malarza /patrz dodatkowa ilustracja/.

Joan Medycki był synem popowicza (syn księdza), malarza Stefana Medyckiego, znanego z aktywności twórczej na terenie Drohobycza, w 2 poł. XVII w. Tam też zapewne począł kształtować się malarsko Joan. W połowie lat 50. XVII w. Stefan Medycki zamieszkiwał w Sanoku. Później realizował też kilka zleceń w zachodniej części łemkowszczyzny. Towarzyszył mu zapewne syn. Mając zakreślone szerokie ramy czasowe aktywności Joana Medyckiego na Łemkowszczyźnie (1693–1722), wobec identyfikowanych kolejnych jego realizacji, możemy domniemywać o trwalszym związku z tym regionem, choć zapewne przerywanym dłuższymi pobytami na wschodnich krańcach przemyskiej czy w lwowskiej eparchii. Ze względu na wcześniejsze kontakty ojca i aktywne środowisko artystyczne Sanok wydaje się właściwym punktem dla lokowania interesów i prawdopodobnie tam Joan nawiązał współpracę z towarzyszącym mu w pracach na Łemkowszczyźnie snycerzem.

Ikona patronalną cerkwi w Owczarach jest przywoływany wyżej obraz Pokrow Bogurodzicy (wyrażający ideę opieki i orędownictwa Bogurodzicy), umieszczony po południowej stronie w rzędzie namiestnym ikonostasu. Przedstawienie posiada złożoną, wielowątkową ikonografię, która ukształtowała się na Rusi na przestrzeni kilku wieków. Postać Maryi z uniesionymi ku górze rękoma wyraża wstawiennictwo za rodzajem ludzkim i nawiązuje do blacherneńskiego (konstantynopolitańskiego) obrazu Panagii – Wcielenia. Ikona jest ilustracją cudownego objawienia się Bogurodzicy Św. Andrzejowi Jurodiwemu, które miało miejsce w cerkwi w Blachernach, w X wieku. Ujrzał on Maryję na tle ikonostasu, w otoczeniu ŚŚ. Jana Chrzciciela i Jana Ewangelisty, jako rozpościerającą opiekuńczy welon (pokrow) ponad poczet świętych oraz zgromadzonymi w świątyni ludźmi. Św. Andrzejowi towarzyszył wówczas uczeń – Epifaniasz, któremu nie było jednak dane widzieć Matki Bożej. Oś malarskiej kompozycji

ikony tworzą: Bogurodzica rozpościerająca welon (niekiedy bywa podtrzymywany przez Anioły, ponad postacią Maryi) oraz umieszczeni poniżej (obok carskich wrót) Święci Andrzej i Epifaniusz. Ukazany na tle carskich wrót Św. Roman Melodos, trzymający rozwinięty zwój z tekstem hymnu: „Dziewica rodzi dzisiaj Przedwiecznego...”, to żyjący w VI wieku diakon – twórca tejże pieśni. Autorstwo jednego z najwspanialszych akafistów maryjnych uczyniło mu miejsce pośród głównych postaci kompozycji Pokrow i zarazem sprawiło, że obraz stał się swoistym menologionem (ikoną kalendarzową). Św. Roman Słodkopiewca czczony jest przez Kościół właśnie w dniu święta Pokrow Bogurodzicy (1 października). Z czasem ikonografia tematu Pokrow Bogurodzicy uległa rozbudowie o dalsze postacie, zgrupowane w dolnej partii obrazu, m. in. monarchów.

W przestrzeni nawowej cerkwi w Owczarach ustawione są dwa interesujące, wielostrefowe ołtarze o barokowych cechach stylowych. Starszy z nich, z przełomu XVII i XVIII wieku, przy południowej ścianie, z główną ikoną Św. Mikołaja Biskupa i Cudotwórcy oraz ikoną Bogurodzicy Eleusy i sylwetową Ukrzyżowania w zwieńczeniu. Św. Mikołaj wyobrażony jest na ikonie w pełnej postaci, w szatach biskupich, na srebrzonym, reliefowym tle. Przy bocznych krawędziach ikony mniejsze, prostokątne obrazy ilustrujące jego żywot: Narodziny Św. Mikołaja, Chrzest Św. Mikołaja, Święty pobierający nauki, Wyświęcenie na diakona, Wyświęcenie na biskupa, Święty objawia się cesarzowi Konstantynowi. Drugi ołtarz przy ścianie północnej, z początku XVIII w., o bogatej dekoracji rzeźbiarskiej, z główną ikoną Bogurodzicy Hodigitrii oraz ikoną Chrystusa i św. Jana Chrzciciela (ukazanych jako dzieci) w zwieńczeniu.

Dodatkowe fotografie:

01. Ikony Św. Mikołaja (namiestna) i Pokrow Bogurodzicy (namiestna, chramowa), XV w., z przegrody ołtarzowej cerkwi w Owczarach.
02. Ikony Bogurodzica Hodigitria (namiestna) i Ukrzyżowanie (ze zwieńczenia), XV w., z przegrody ołtarzowej cerkwi w Owczarach.
03. Ikona Mandylion (chusta Abgara), XV w., z przegrody ołtarzowej cerkwi w Owczarach.
04. Ikona Ostatnia Wieczerza (rzędu prazdników), 1664 r., z przegrody ołtarzowej cerkwi w Owczarach.
05. Sygnatury malarza Ioana Medyckiego, na chramowej ikonie Pokrow Bogurodzicy oraz namiestnej Przemienienia Pańskiego ikonostasu cerkwi w Owczarach. Oprac. J. Giemza.
06. Autoportrety Ioana Medyckiego (w osobie Epifaniusza) na ikonach Pokrow Bogurodzicy: z cerkwi w Izbach z 1721 r. (obecnie w cerkwi w Bereście) oraz z cerkwi w Owczarach.